

95.905 492

U.S. NATL. MUSEUM

SEP 25 1951



ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING

No. 315.

Deel XIII.

1 September 1951.

Adres der Redactie :

B. J. LEMPKE, Oude IJselstraat 12^{III}, Amsterdam-Zuid 2 — Nederland

INHOUD: Dr J. Bonne-Wepster (p. 321). — A. J. Gorter: Uitbreiding van het vlieggebied van verschillende Macrolepidoptera (p. 321). — A. Stärcke: Critical Commentary upon M. V. Brian's and A. D. Brian's "Observations" (p. 324). — F. S. Bodenheimer: Description of some new genera of Coccoidea (p. 328). — B. J. Lempke: The generic nomenclature of the European Pygaerinae (Lep., Notodontidae) (p. 332). — G. L. van Eyndhoven: In Memoriam Prof. Dr. Ivar Trägårdh (p. 335). — Literatuur: (p. 333: A. Reyne). — Korte mededelingen: (p. 323: B. J. Lempke, A. J. Gorter; p. 331: W. J. Kabos; p. 336: I. A. Kaijadoe, B. J. Lempke, G. Kruseman.)

Dr J. Bonne-Wepster

Voor de tweede maal kunnen wij in dit deel der Entomologische Berichten gewag maken van het heuglijke feit, dat aan een lid van onze Vereniging het ere-doctoraat zal verleend worden.

Mevrouw BONNE heeft zich een internationale reputatie verworven als *Anopheles*-specialiste, terwijl zij ook overigens op tropisch-hygiënisch gebied zeer belangrijk werk heeft verricht. De senaat van de Universiteit van Amsterdam heeft daarom besloten haar het ere-doctoraat in de geneeskunde te verlenen.

De promotie zal, tegelijk met die van twee andere doctores honoris causa, plaats vinden op 17 September a.s. om 3 uur in de aula der Universiteit. Wij wensen Mevrouw BONNE van harte geluk met deze hoge onderscheiding.

Uitbreiding van het vlieggebied van verschillende Macrolepidoptera

door

A. J. GORTER

Zowel uit eigen waarneming als door mededelingen van andere verzamelaars krijg ik de indruk, dat de grenzen van het vlieggebied van verschillende vlinders, zowel inheemse soorten als trekkers, bezig zijn zich de laatste jaren te verplaatsen en wel voornamelijk naar het Westen en het Noorden.

Soorten, waarvan men enige jaren geleden mocht aannemen, dat ze zich hier in de winter niet konden handhaven, hebben met grote mate van waarschijnlijkheid getoond, dat ze zich hier thans enige generaties kunnen voortplanten, andere soorten, die vroeger als zeer zeldzame trekkers te boek stonden, komen plotseling in groot aantal voor, weer andere, die slechts in het Oosten of Zuiden van het land als inheems werden beschouwd, dringen naar het Westen en Noorden op, of wel in aantal, of wel ze „sturen hun verkenners vooruit”. En dat, terwijl geen enkele van de jaren na 1945 als een bijzonder goed vlinderjaar geldt.

Ik ben er mij volkomen van bewust, dat de door mij aan te voeren

SEP 19 1951

voorbeelden in geen enkel opzicht wetenschappelijke bewijzen vormen, maar ik acht het verschijnsel belangrijk genoeg om het verder met hulp van alle andere „vlinderliefhebbers” eens nader te bezien om zo tot een conclusie te komen.

Verreweg de meeste vlinders, waarom het hier gaat, zijn Agrotidae. *Araschnia levana* L. en *Pontia daplidice* L. zijn voorbeelden van dezelfde neiging bij dagvlinders en misschien *Laelia coenosa* Hb. bij de spinners.

Leucania albipuncta F., tot 1945 slechts sporadisch gevangen ten Noorden van de grote rivieren, komt in 1946 opzetten en is in de laatste jaren een zeer gewone verschijning geworden, naar het Noorden ongeveer tot de lijn, die Zaandam en Almelo verbindt en naar het Westen tot in de duinen. *Leucania l. album* L., tot en met 1948 een zeer zeldzaam dier, wordt in 1949 in groten getale gevangen bij Vaals (meer dan 100 exemplaren) en bij Hatert. In de laatste plaats ving ik in 2 dagen 25 exemplaren; tot mijn spijt had ik geen gelegenheid na te gaan hoe het met de eerste generatie in 1950 gesteld was, maar op één koude avond in September 1950 ving ik op dezelfde plek 2 exemplaren op smeer. Toch wel een sterke aanwijzing, dat *l. album* zich daar een winter heeft gehandhaafd. In Vaals werd in 1950 één exemplaar van de najaarsgeneratie gevangen (DELNOYE). In Aalten ving VAN GALEN in 1950 1 exemplaar van de zomer- en 2 van de najaarsgeneratie; ondanks het feit, dat hij al jaren dagelijks met licht vangt, had hij nooit eerder *l. album* bemachtigd.

Omphaloscelis lunosa Hw., waarvan de voornaamste vindplaatsen lagen bij Nijmegen, Roermond, Deurne, in Zeeland en bij den Haag, en die verder slechts sporadisch waargenomen werd, kwam in 1949 zeer talrijk voor in Hatert (bij Nijmegen) en Swalmen (bij Roermond), terwijl dat zelfde jaar het eerste exemplaar te Zeist werd gevangen. In 1950 talrijk te Aalten (voordien onbekend) en toen ook in de duinen gevonden bij Aerdenhout (VAN WISSELINGH).

Cirrhia ocellaris Bkh., behalve bij Roermond, een zeldzame soort en nooit anders gevangen dan in het Oosten en Zuiden, werd in 1949 in 3, zeer verse, exemplaren te Bunnik (Utrecht) buitgemaakt en is in 1950 bij Aerdenhout aangetroffen. In 1950 vond ik in Bunnik geen exemplaren.

Plusia confusa Stphs., waarvan tot 1949 slechts 3 Nederlandse exemplaren bekend zijn, wordt dat jaar bij Swalmen ten getale van 6 exx. gevangen (herfstgeneratie), en het volgend jaar ten getale van 12 (zomer- en herfstgeneratie). In 1950 ving VAN GALEN in Aalten 2 exemplaren (3 Aug. en 6 Sept.), voordien nooit. *Confusa* was steeds ook in de ons omringende landen een zeldzame immigrant.

Spaelotis ravidata Schiff., van 1941 tot en met 1947 niet gezien, wordt in '48 en '49 weer gevonden te St. Michielsgestel. In 1950 vond ik in Hatert, op een koude avond in September, in het laatst van de vliegtijd, 2 afgevlogen exemplaren op smeer. Zouden er op het hoogtepunt van de vliegtijd niet vrij veel gevlogen hebben?

Hoplodrina ambigua F., in 1946 voor het eerst waargenomen, werd in 1949 in een zevental exx. verspreid over het land gevangen. In 1950 werden alleen in Aalten 24 exemplaren bemachtigd. Zo juist krijg ik bericht van VAN GALEN, dat de eerste *ambigua*'s van 1951 zich gemeld hebben.

Conistra erythrocephala Schiff., in het Oosten en Zuiden van ons land

thuis behorend, werd in 1949 in honderden exemplaren gezien te Zeist, en handhaaft zich daar nog. Voordien uit deze streek onbekend op 1 ex. uit Soest na.

Mijn bedoeling met deze mededeling is het verschijnsel onder de aandacht te brengen van andere verzamelaars en tot hen het verzoek te richten mij melding te willen maken van soortgelijke ondervindingen. Waar de gegevens over de trekvlinders reeds bewerkt worden in de jaarlijkse verslagen van LEMPKE, geldt dit verzoek alleen de inheemse soorten. Bij voorbaat mijn dank.

Zeist, Donkere laan 38, 7 Juni 1951.

Lythria purpurata L. 30 Juni bezochten de heer VAN DER MEULEN en ik de omgeving van Huizen (N.-H.). Het viel ons op zoveel *Lythria*'s als er op de gunstige terreinen (braakliggende landjes, begroeid met grassen en *Rumex Acetosella* L.) aanwezig waren. Bij tientallen joegen we de volkomen verse exx. van de zomergeneratie op. We konden ons niet herinneren ze ooit in zo'n aantal tegelijk gezien te hebben.

Natuurlijk bevonden zich onder de meegenomen exx. enige van de vele uit ons land bekende vormen: een enkele *hilariata* Kitt, een ♀ van f. *trilineata* Stauder, mooie ♂ ♂ van f. *effusata* Lpk. met nog maar nauwelijks zichtbare banden, en een prachtig ♀ van f. *triangulata* Hanne-mann.

Een van de terreinen was waarschijnlijk een oud heideveld, waar de *Calluna* echter vrijwel geheel verdrongen was door de bochtige smele (*Aira flexuosa* L.). Het hele veld was in een zacht golvende beweging door de sierlijke losse graspluimen op hun lange rode stelen. Hier troffen we nog een ♀ van *Euphyia bilineata* L., f. *stygiata* Kautz, ook geen al te gewone verschijning. — Lpk.

Melanisme bij *Biston strataria* Hufn. Van een serie van 30 *B. strataria*'s behoren er 10 tot de eenkleurige donkere vorm, die door overgangsvormen met de typische vorm verbonden is. Hoewel mij geen cijfers ter beschikking staan en ik op mijn geheugen moet afgaan, meen ik toch dat er een belangrijke toename heeft plaats gehad van de donkere ten opzichte van de lichte vorm in de laatste 40 jaar. Zouden we hier hetzelfde verschijnsel hebben als bij *Biston betularia* L., waar de donkere vorm thans overheersend is?

A. J. GORTER, Donkerelaan 38, Zeist.

[TER HAAR, ± 1904, Onze Vlinders: 332, geeft f. *terrarius* Weymer nog als niet-inlands aan. Helemaal juist was dit wel niet, maar in elk geval bewijst het, dat de vorm toen zo zeldzaam was, dat noch TER HAAR zelf, noch een van zijn medewerkers, er een inlands ex. van gezien had. Nu komen *terrarius* en andere donkere varianten overal onder de soort voor, niet zelden in een zeer behoorlijk percentage. Stellig is de mening van de heer GORTER dan ook juist. — Lpk.]

Separaten te koop. Bij de Bibliotheek, Zeeburgerdijk 21, Amsterdam-O., kan een lijst aangevraagd worden van te koop aangeboden separaten, met de prijzen, die er voor gevraagd worden. De lijst moet na 3 dagen teruggezonden worden.